

[A. Lyngs.]

brugt til Jakobshavn og Sukkertoppen, som ikke har bygning til dette års tilgang af skolebørn. I Godthaab møder 50 børn til første klasse hvert år. Om seks år møder 80—90, med eventuelle tilflyttere af grønlandere og danske mere end 100. Til næste skoleår har vi ikke lokale til ny tilgang. Skoledirektøren talte om eventuelt at holde skolebyggeriet i Godthaab udenfor skoleprogrammet og søge en særbevilling på 5—6 mill. kr. Derefter nævnedes han Julianehaab og en række andre byer og udsteder, der trænger stærkt til skolelokaler. Jo, der er nok at spekulere på for den nye minister for Grønland.

Landsrådet har under møderne besværet sig over de små lærer- og kateketlønninger for de i Grønland uddannede lærere og kateketer. Forholdene har ført til en krise for seminariet deroppe, således at seminarieklassen i Godthaab nu er tom for elever. Ingen ønsker optagelse dér, for hvem har lyst til at blive lærer eller kateket, når de unge, der skal være åndelige ledere på en plads, kun har udsigt til en løn på 300—400 kr. pr. måned, så at de er ude af stand til at stifte familie under forsvarlige økonomiske forhold eller bygge sig et hus — trods seks års krævende uddannelse?

De uddannede, som man fra gammel tid brugte, såkaldte læsere, og som stadig bruges ude på småpladserne, har det heller ikke godt. Under landsrådsmødet oplystes det, at det højeste, disse læsere kan opnå, er 130 kr. pr. måned. Jeg har dog under mine rejser talt med en læser, der gør god fyldest i både kirke og skole med 15 skolebørn på et lille udsted. Han oppebærer det fyrstelige honorar af 26 kr. pr. måned. Så vidt skolen.

Kirken må suge på lappen i disse år. I år fik den kun 40 000 kr. af et budget på 17 mill. kr. Nu har landsrådet hævet sin røst om ikke helt at glemme kirken bevillingsmæssigt. Flere steder er det slemt. Der er f. eks. på et udsted, et hurtigtvoksende fiskeristed med 200 mennesker, et kapel på 4 gange 6 m. En ny kirke har snart i flere år stået på anlægsprogrammet, uden at noget sådant har kunnet effektueres.

Landslægen har under landsrådsmødet udtalt, at spædbørnsdødeligheden er et af de vigtigste problemer. Den er nu ganske

vist faldet til 10 pct. blandt børn under 1 år, men den er endnu 3 gange så høj som i det egentlige Danmark. Ellers er man jo nu i gang med en storslået kamp imod tuberkulosen. Det er en af den nye tids store fortjenester, at kampen nu er indledt i den helt store stil, bl. a. med at tage det store, nye tuberkulosesanatorium i Godthaab i brug og indsætte røntgenbåd til effektive undersøgelser.

Den kgl. grønlandske Handel har siden nyordningen foretaget en tiltrængt modernisering af butikker og pakhuse for at imødekomme det stærkt forøgede behov som følge af forbedrede indtjeningsmuligheder og forøgelse af produktionen. Vi har i de fleste byer fået et stort og udmærket vareudvalg, der er på højde med Danmarks. Men endnu har vi for lidt af værdivarer, hvori pengene kan omsættes, som f. eks. møbler. Luksusbetonede varer og galanterivarer, tobak, spiritus og vin har vi derimod rigeligt af de fleste steder, og folk køber naturligvis, hvad der bydes dem.

En del udsteder klager over dårlig forsyning med selv de mest nødvendige livsfornødheder. Brædder til hus- og bådebygning forsinkes og mangler ofte. Mange udstedsbestyrere er placeret i den såkaldte tredje lønklasse i bestillingsmandsregulativet og har kun ca. 400 kr. pr. måned. Aflønningen har på sine steder ført til en skæv udvikling, idet det bliver vanskeligt at få kvalificerede grønlandske udstedsbestyrere, når almindelige lejede kan tjene mere end udstedsbestyreren selv.

Mens jeg taler om lønningerne, kan jeg lige nævne, at Grønlands bestillingsmandsforening har holdt landsmøde i indeværende sommer i Godthaab. Der er under dette møde atter kommet til udtryk et ønske om direkte at forhandle med lønningskommissionens udvalg om grønlandske lønninger og andre forhold. I denne forbindelse skal man huske, at de grønlandske arbejdere, Grønlands bestillingsmandsforening og hermed ligestillede i modsætning til lignende organisationer hernede ingen direkte forhandlingsret har med arbejdsgiveren, altså staten.

På bestillingsmændenes landsmøde er det kommet til udtryk, at flertallet af bestillingsmændene er placeret i de laveste lønklasser, der kun har 300—400 kr. pr. måned